

ज्वालिनी रुविः । सुषुम्णा भोगदा विद्या बोधिनी धारिणी क्षमा" या०ति० । उक्ततपिन्यादीनां हादशत्वात्- तथा मद्यम् "पानसं द्राक्षमाधूकं खार्जूरं तालमैक्षपम् साक्षिकं टाक्षमाधूकमैर्यं गारिकेलजम् । समानानि विजानीयान्मद्यान्ये कादयेव त । हादशन्त सुरामद्यं सर्वेषामधमं स्मृतम्" । पुलस्त्योक्तपानसादीनां हादशत्वात्तथा

१२ त्रयोदशसंख्याबोधकाः । कवि० ल० उक्ताः ताम्बूलगुणः ताम्बूलशब्दे वक्ष्यमाणत्रयोदशविधत्वात्तथा । भा० व० । महीदीपः ऊर्ध्वलोकमट्काधोलोकमप्रकरूपत्रयोदशदी- पतुल्ययोगात्तथा । अतिच्छन्दः गायत्र्यादिवैदिकछ- न्दःसप्रकातिक्रान्तातिजगतीच्छन्दोरूपम् त्रयोदश- चरपादतया तथा । प्रतिष्ठुक्ताङ्गं 'विलापः परिसर्पश्च विष्टतं तापनं तथा । नम्रं नम्रं द्युतिश्चैव तथा प्रश- मनं पुनः । विरोधश्च प्रतिष्ठुखे तथा स्यात् पथ्युपा- सनम् । उपपं वज्रसपन्यासोवर्णसंहार इत्यपि" सा० द० । उक्तविद्यासादीनां तथात्वात्तथा । गर्भाङ्गम् "अभूताहरणं नागोरूपोदाहरणे क्रमः । संप्रहृष्टानुमानश्च प्रार्थना- क्षिप्ररेव च । त्रोटकाधिबलोद्देगा गर्भे सुविद्वत्तथा" तत्रोक्ताभूताहरणादीनां तथासंख्यत्वात्तथा । विमर्षाङ्गम् "अपवादोऽथ संकोठो व्यपसायोद्भवः स्मृतिः । शक्तिः प्रसङ्गः खेदश्च प्रतिषेधो विरोधनम् । प्ररोचना विमर्षे स्यादादानं ज्ञादनं तथा" सा० द० । उक्तापवादादीनां त्रयोदशत्वात्तथा । हस्तनक्षत्रं तस्य राशिवक्त्रे त्रयो- दशत्वात्तथा तदभेदात् तदधिपदिनकदापि तथा । करणं "करणं त्रयोदशविधम्" सा० का० । उक्तज्ञानकर्मेन्द्रिय- दशकमनोबुद्धिहंकाररूपं त्रयोदशत्वात्तथा ।

चतुर्दशसंख्याबोधकाः कवि० ल० उक्ताः । विद्या "अज्ञानि वेदाधत्वारो नीमांसा न्यायविस्तारः । धर्मशास्त्रं पुराणञ्च विद्या ज्ञेताचतुर्दश" इत्युक्ताङ्गविद्यादिदृष्टा' मनुः "साय- न्मयो मनुर्मृत प्रथमस्ततोऽमी स्मारोचिषोत्तमजना- मसर्वेतास्याः । षष्ठस्तु चाक्षुष इति प्रथितः पृथिव्यां नैवस्तस्तदनु स्मृतिः सप्तमोऽयम्" सि० शि० उक्तानां "सा- र्वभौमशास्त्रिर्माणावर्त्तककथा । धर्मशास्त्रिर्कोश- इत्येतोरेभ्यश्च भोक्तव्यः" पुराणोक्तानां च चतुर्दशत्वात्तथा । इन्द्रः इन्द्रशब्दे मन्त्रनरभेदे उक्तनाशयुक्तः, भुवनम् भूरा- विश्वप्रकाशतत्वादिप्रकरूपं भुवतारकयोगताराश्च चत- र्दशत्वात् तथा । एवं यमसृष्टिः यमधर्मा राजस्युत्पन्नक- मन्त्रतकावर्त्तयभूतचतुर्दशरदमनोऽपरमेष्ठिकोदरचित-

चित्तगुणात्मिका चतुर्दशत्वात्तथा । क्षितिगुणः रूपरसगन्ध- स्पर्शसंख्यापरिमाणप्रत्यक्त्वसंयोगविभागपरत्वापरत्ववेगगु- र्वत्तद्भूतत्वात्मकः, जलगुणः गन्धर्हानस्ते हृषितक्षितिगुणा- त्मकः, आत्मगुणश्च बुद्धिसुखदुःखेच्छाद्वेषयत्नसंख्यापरि- माण प्रत्यक्त्वसंयोगविभागभावनाधर्माधर्मात्मकः चतुर्द- शत्वात्तथा । चित्रा तंशाराशिवक्त्रे चतुर्दशत्वात्तथा तद- भेदात्तदधिपत्वटापि तथा । शक्ररी तस्याश्चतुर्दशाक्षरपादक- त्वात् तथा । श्रीविद्यायन्त्रबाह्यकोणम् तन्त्रे तेषां चतुर्दशत्वोक्तेस्तथा । निर्वहणाङ्गम् । 'सन्निर्विबोधो- यथनं निश्चयः परिभाषणम् । कतिः प्रसादव्यानन्दः समयोऽप्युपगूहनम् । भाषणं पूर्ववाक्यञ्च काव्यसंहार एव च । प्रशस्तिरिति संहारे उक्तान्यङ्गानि नामतः" सा० द० । उक्तसंख्यादीनां चतुर्दशत्वात्तथा ।

पञ्चदशसंख्याबोधकः विशेषव्यवहार्या चन्द्रकलाक्रियात्मिका तिथिः उभयपक्षोयप्रतिपदादिरूपा पञ्चदशत्वात्तथा । चन्द्रस्यामाकलायाः सामान्यतिथित्वेऽपि तस्या विशेषतो व्यवहाराभावात् न पञ्चदशत्वव्यपातः । स्वातन्त्र्यत्वं तस्यवक्त्रे पञ्चदशत्वात् तदभेदात् तदधिपपर्वनोऽपि तथा अतिशक्ती तस्याः पञ्चदशाक्षरपादकत्वात् तथा । वैश्याशौचाहः "द्वैष्टः पञ्चदशाहेन" मनुक्रे कस्याशौच- स्य पञ्चदशाहव्यापकत्वात्तथा । पञ्चमानं तस्य पञ्चदश- तिथिरूपत्वात् तथा । काबीयन्त्रकोणं "विपश्चारे पीठे" इत्युक्तेषां पञ्चदशत्वात्तथा ।

षोडशसंख्याबोधकाः इन्दुकला "अमृता मानदा पषा तृष्टिः पुटीरतिर्भृतिः । शशिनचन्द्रिका कान्तिर्ज्योतिष्का श्रीः प्रीतिरङ्गदा । पूर्णा पूर्णान्विता कासदायिन्याः स्वरजाः कलाः" या०ति० । उक्तास्तदादिरूपा, कलाशब्दे वक्ष्यमाणा दिगादिरूपा ब्रह्मकला च षोडशत्वात् तथा । स्वरवर्णः तन्त्रमते ककारादिविमर्गान्तकः षोडशत्वात् तथा । शिखा- मते "स्वरा विंशतिरेकचेति" इत्युक्तेः एकविंशतित्वेति भेदः । अष्टिः षोडशाक्षरपादत्वात् तथा । शिखा राशिवक्त्रे तस्याः षोडशत्वात् तथा । तदभेदात् तदधिपौ इन्द्राग्नी अपि तथा । तत्त्वज्ञानोपयोगितया ज्ञातव्यपदा- दार्थः "प्रमाणप्रमेयसंशयप्रयोजनदृष्टान्तविज्ञानावयवत- र्कनिर्णयवादनप्रतिषेधहेतुभाषणञ्च ज्ञातिनिपट्टस्यान- रूपः गौतमोक्तः षोडशत्वात्तथा । प्रेतत्राङ्गम् आद्य- हादशमासिकमास्यासिकद्वयवर्षपञ्चमीकरणरूपं षोडश- त्वात्तथा । नप षोडशराजिके प्रसिद्धमस्त्यादिरूपः षोड-